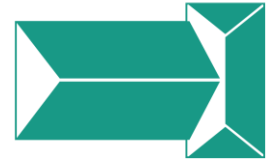

Tussen wal en schip: over woonboerderijen, asbest en zonnepanelen

Er is veel aandacht voor de energietransitie. Vooral ook van particulieren wordt een en ander verwacht. Maatregelen om gasloos te worden zullen op grote, historische boerderijen bouwkundig erg ingrijpend én kostbaar zijn. Tegelijkertijd zijn er veel initiatieven richting grootschalige zonneparken, ook op landbouwgrond. De veelgehoorde reactie is dan: leg eerst de daken maar eens vol. De mogelijkheid om met zonnepanelen agrarische daken tot waarde te brengen, wordt ook vaak genoemd als drijvende kracht achter de gewenste asbestsanering en voorkomen van leegstand en verpaupering in het algemeen.

De praktijk van veel (woon)boerderijen blijkt weerbarstig. Waar loop je tegenaan als je een groot dak vol zou willen leggen met zonnepanelen?

- Al snel is verzwaring van de aansluiting in de meterkast nodig. Van een gebruikelijke 3*25A aansluiting naar 3*35A kost bijvoorbeeld al ca. 700 euro per jaar extra aan vastrecht. Als je netto producent wordt (dus meer levert dan verbruikt) en je voor het surplus de kale stroomprijs ontvangt, kan dit niet uit. Dus niet een lange terugverdientijd, maar daadwerkelijk verliesgevend.
- Via de postcoderoosregeling kun je anderen laten participeren in je dak. Je benut dan ook de salderingsregeling van de deelnemers, en dus is het verdienmodel gebaseerd op de hogere stroomprijs (inclusief belastingen). Echter, voor de benodigde goedkeuring van de belastingdienst stelt de regeling nogal wat eisen aan administratie en organisatie. Feitelijk is oprichting van een energiecoöperatie nodig, en voor de meeste particulieren is dat een brug te ver.
- De regering heeft het einde van de salderingsregeling aangekondigd. Deze zal vervangen worden door een terugleversubsidie. De hoogte en voorwaarden daarvan zijn nog onbekend. Ook is onzeker wat de veranderingen gaan betekenen voor de postcoderoosregeling.
- Sommige energieleveranciers betalen een 'bonus' als je netto energie teruglevert. Bijvoorbeeld Greenchoice betaalt 11 cent/kWh ipv de kale marktprijs van 4 a 5 cent/kWh. Echter, dit is aan een maximum gebonden. Dus de bonus is bedoeld voor als je wat meer levert dan zelf verbruikt. Het biedt geen stimulans om je hele dak (al je daken) vol te leggen.
- Particulieren kunnen betaalde BTW op de aanschaf van zonnepanelen terug ontvangen van de belastingdienst. Minder bekend is echter dat je over de productie blijvend BTW moet gaan afdragen. Dat heeft geen praktische betekenis zolang je zonnepanelen hebt voor het eigen stroomverbruik, want dan blijf je binnen de grenzen van de 'kleine ondernemersregeling'. Maar die vrijstelling geldt niet als je al ondernemer bent, bijvoorbeeld omdat je zelfstandig werkt of inkomsten hebt uit je gebouwen (verhuur, stalling). Voor veel eigenaren van woonboerderijen zal dit het geval zijn. En de BTW afdracht is fors, want het tarief is forfaitair en gebaseerd op de afnameprijs inclusief belastingen. Terwijl je in werkelijkheid slechts de kale terugleverprijs ontvangt.
- Het is mogelijk om zodanig op te schalen dat je voor SDE+ subsidie in aanmerking komt. Je wordt dan ahw professioneel energieproducent. De SDE regeling is toepasbaar vanaf een bepaalde productie, maar dat minimum is wel haalbaar voor de meeste boerderijen. Wél een probleem is dat een grootverbruikersaansluiting van meer dan 3*80A vereist is. Voor enig rendement dwingen de vastrechtkosten van deze ondergrens je richting een flink aantal zonnepanelen (> 200). Maar groter probleem betreft de éénmalige aanlegkosten van een grootverbruikersaansluiting. Afhankelijk van hoe dicht je (toevallig) bij een transformatorhuisje zit, kan dat zomaar enkele tienduizenden euro's zijn.

De teleurstellende conclusie moet zijn dat je als eigenaar-bewoner niet méér zonnepanelen zou moeten installeren dan je eigen verbruik, ook al heb je meer dan genoeg dakoppervlak. Als de boerderij alleen een woonfunctie heeft, dan zal het stroomverbruik niet veel verschillen van een normaal particulier huishouden: 15 tot 20 zonnepanelen zijn dan voldoende voor het eigen verbruik.

Als de boerderij in agrarisch bedrijf is, dan is het stroomverbruik hoger en dus is het rendabel een groter aantal zonnepanelen te installeren. In veel gevallen is er dan ook al een wat zwaardere aansluiting. Maar de problematiek is verder dezelfde, dus de meeste boeren produceren ongeveer hetzelfde ze verbruiken.

Dit verklaart het overheersende beeld in het buitengebied: op heel veel daken liggen géén zonnepanelen, en daar waar ze wel liggen is het vaak maar een (klein) gedeelte van het totale dak. Voor alle duidelijkheid: deze notitie richt zich niet op de daken van historische of zelfs monumentale boerderijen, maar voornamelijk op de meestal daarnaast aanwezige stallen, bewaarplaatsen, machinebergingen etc..

In het beleid lijkt de problematiek niet in beeld. In bepaald opzicht is dat ook logisch, want het is veel meer een gemiste kans dan een acuut probleem. Zo blijft het onder de radar. Het zou wenselijk zijn dit thema goed helder te krijgen bij beleidsmakers. Op z'n minst om verwachtingen te temperen (tav zonnepanelen als drijvende kracht achter asbestsanering) en om teleurstellingen te verklaren (waarom blijven zoveel daken onbenut).

Samenvattend blijkt er een tussengroep te zijn die tav zonnepanelen tussen wal en schip valt: te groot voor particulier, te klein voor grootzakelijk. Als particulier probleem is het te overzien: een eigenaar van een (woon)boerderij legt gewoon het aantal panelen dat correspondeert met het eigen verbruik, en daarmee is het klaar. Hooguit is er frustratie dat geen grotere bijdrage geleverd kan worden aan de energietransitie.

Vervolgens de vraag welke oplossingsrichtingen denkbaar zijn. Zolang zonnepanelen op agrarische daken gewenst zijn, hoe zou je dan de belemmeringen weg kunnen halen?

- Onderzoeken of de SDE+ regeling laagdrempeliger gemaakt kan worden of althans toegankelijk voor kleinere projecten, door de eis van een grootverbruikersaansluiting te laten vervallen. Het voorkomen van stapeling van subsidies is het argument voor deze eis, maar daar zijn andere oplossingen voor denkbaar.
- Zolang deze (nog) bestaat, proberen de postcoderoosregeling eenvoudiger te maken (opdat haalbaar voor particulieren) ofwel krachtig stimuleren dat overal energiecoöperaties zijn die de regeling uitvoeren tbv particulieren. Gemeenten zouden er op toe kunnen zien dat coöperaties deze taak ook daadwerkelijk invullen, dat ze zich niet alleen richten op de makkelijke, lucratieve projecten.
- Netto energielevering voor particulieren BTW vrij maken, tot een bepaalde bovengrens (welke kan samenvallen met de SDE ondergrens).
- De wettelijke tarieven van de netbeheerders aanpassen: onderscheid maken in vastrechtkosten naar verbruik (afname) en produktie (levering).

Geen van deze maatregelen vergt subsidie of anderszins budget. Het is voornamelijk een kwestie van wetgeving en uitvoeringsregelgeving aanpassen. Het betreft ook geen nieuw beleid, slechts het wegwerken van een aantal praktische barrières opdat bestaand beleid tot uitvoering kan komen en leiden tot de gewenste ontwikkeling.

Marle, 9 november 2018

Wim Nugteren

wim@nugteren.nl

06 - 5388 0434